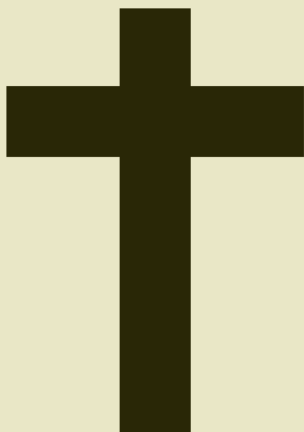

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Feb 2023 from source files dated 29 Jan 2022
6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK	1
---------------	---

LUK

Né Ura Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawafdi Tiwur pi dosi qe ole olag mefe mérigri né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus keŕdi wan ewa ufiyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhríbak éfurdigri ufiyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri ufiyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)
6. Kuha usih qe owa Yerusalem keŕ ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah naŕi Tiofilus, danah kuŕum la os ag tatam keŕ keŕ ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus keŕ keŕ sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepaŕko kouturin. Qeri da ole né ene keŕ keŕ kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naŕi Tiofilus, na né ismireg qe, né mefe qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fuŕuh. ⁶ A olele Nafinahri Ro am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere piatan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, keŕdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri dewew ge, deŕ os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi touŕweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keprurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas muŕdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas muŕdig kena be ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqoreg. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaŕéw ker ahu os muŕdig kena ole afelle dian qe séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge,

* 1:5 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † 1:5 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

nug wawtuŕko ole faʻan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw faʻwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon kataf. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag nafi asdig. Am nug durig qeri danahas la kuʻum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Keʻrdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagraq la qe ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuqko Israel danahas kuʻum omlarew ag olag buliew asilag Naʻinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet† Elaisa gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Naʻinah noh oko anuqko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Naʻinah uririgri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan. ¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup kofmoran, “Da qe areg ol meʻe mérig? Keʻrdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sén ertan.” ¹⁹ Tiwurdi doup nug koʻewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meʻilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uriyém. ²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kaʻdew né ospi mariwen, keʻrdi na dasil né ot meʻe pi mé. Na dawé atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keʻ aném qe sén nusig morakwa bérig.” ²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuʻum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagamnah de?” ²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keʻrdi nug né kaʻdan. ²³ Nug pris kuakri sén nusig qe malako ge, buliko lougwa atan. ²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré. ²⁵ Elisabet anan, “Naʻinah dasil o niew, nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa ura nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe meʻorew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de. ²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowá atan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fufuhwari qeri féq orweg. As magun qe wénih Maria. ²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o nafi nie. Tiwur na ole dasa.” ²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuŕko katat qew ge dahman, “Keʻ digurinah né ene ané.” ³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw faʻwen. Tiwur nasip o nie. ³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus kataf. ³² Tiwur sew nug binag nafi ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Naʻinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig. ³³ Nug Yakop fufuh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew,” eko anan. ³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?” ³⁵ Tiwurdi doup koʻewa oko anan, “Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanʻirdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag. ³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiyé, géri

nug nir ole darig. ³⁷ Keŕdi Tiwur nug keŕ os sakri ane ge, qe mou bérig.”
³⁸ Maria Tiwurdi doup koŕewa oko anan, “Da Naŕinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan. ⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan. ⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran. ⁴² Elisabet qalko Mariari anan, “Tiwur na as la kunum eŕarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran. ⁴³ Da ol gamagnah ase, keŕdi Naŕinah dasil anig peirǵigri uŕiyé. ⁴⁴ Na sumŕam qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé. ⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keŕdi na nug anan qe beko mou murǵigri ot meŕe man,” eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, “Da ol dahmak ole kunum Naŕinah morko binag meina. ⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naŕi ase, keŕdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiŕan. ⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiŕko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, ‘Tiwur as qe wittak kena moran,’ éksi anlag. ⁴⁹ Keŕdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wénih gunnah. ⁵⁰ Nug sew danahas nug faŕursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agé gé binlag meg qe kum qétiég. ⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa naŕi beg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnanan. Keŕdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né faqqan qe dahmorko, ig alangar dugianger agop ole qere sérig,” eko Maria Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Naŕinahri o duak naŕi owa dian qe dueksi, uŕiweg nug ole aŕié olag gamag asan. ⁵⁹ Deŕ 8wa ge nir féru gone kotŕakri sén dew, ag uŕiyeg. Ag memeg Sakaraia wélqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, “Kawa, nir wénih Yon kataŕnig,” eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, “Asilag atérwari ounté os wénih qere ole kawa.” ⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun kataŕdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, “Nug wénih Yon,” yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koŕe koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas aŕié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuŕeg. Yudia atu kunum qoukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah marieg. ⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new ge aneg, “Nir ene keŕ danahnah bérig?” éksi aneg. Keŕdi Naŕinah eweg^s Yon dow a dian.

§ 1:66 1:66 “Naŕinah eweg Yon dow a dian” digu ge Naŕinahri gagragsak Yon dow a dian.

Sakaraiari Kasi

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia wittew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ “Nařinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnardigri ufiko kegeř asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naři ole ignéwa mew uřiyen. Nug Nařinahri kuak danah king Dewit fuřuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak naři ole ig kéhnigri mew uřirig. Nug isanig kegeř am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigri. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiangan ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi kati. ⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowá né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig kegeř isangan ewlagwari wigri né fagqan. Qeri ig pi fařhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi anirřlag. Keřdi na Nařinah noh oka anuřka atenna ih nusig orřip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Nařinah hipunin asilag kusuřko buliko diardig. ⁷⁸ Keřdi Tiwur isanig o duak naři nie, qewa ge kem be sillah Nařinah kéhnigri saw kappari uřirig. ⁷⁹ Danahas gattuwa dasi am mousakri fařakwa dasi qe agop sonfelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig,” eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meřak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

2

Maria Yesus Memnan

¹ Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug řo os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri řo qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah naři delle ge, wenlag yakri řo qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keřdi nug Dewit fuřuh. ⁵ Nug Maria ole ařié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep ufigrig fég orřwak dewew am Maria nir ufigrig sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anřkri. Maria nir qe lamén nařiwa saputko ge, doř dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keřdi řo danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak awen gisgar olewa sipsip asilgar gumareksi tuřan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Nařinahri kamsahlak sonařko talilaran. Talilarew, olag nařinah fařan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, “Ag aw fařweg. Da asilag né kenanah os oko uřiyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naři asdig. ¹¹ Gei deř ewa Dewitri taunwa as os nir danah memnako maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diarak danah am nug Nařinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kawol os ere pelag: Nir anig nug laménwa saputko doř dilag kelak awenwa mew

* 2:11 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah tořoran.

niewew pelag,” eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg nafi doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi ifeg. ¹⁴ “Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi.”

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agégé né mariég. “Ig Betlehem atektu Nařinah anigé ole am keř bé qe penig.” ¹⁶ Géri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am nir yu qe doř dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum béksi ateg qe owa ih dewew dahmak nafi oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keřdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deř 8wa Yosep Maria ole nir yu féru gone kotřak sén dow ge, wénih Yesus katřes. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran. ²² Sén a Mosesri Řo yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates. ²³ Nařinahri Řo yakwa de ge, “Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanlas qe Tiwur ewegwa melas.” ²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keřdi Tiwurdi Řo yakwa ane, “Kuhřil nafi ařit kawa ge, kuhřil nounu masiksik fou kena mak ařit os pris mores.”

Simion Tiwur Binag Man

²⁵ Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. ²⁶ Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus uřiyew peko tatam am mousdig. ²⁷ Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Řo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. ²⁸ Simion nir qe oko momowa ořako Tiwur binag sumko anan. ²⁹ “O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na né fagqen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. ³⁰ Keřdi da amelwa danahas buliko diardigri danah uřiyen qe piém. ³¹ Na nug kepřurka bawwurka mewe uřiyen. Qeri danahas kuřum atu kunumba nug pelag. ³² Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag olé Tiwurdi kamsahlak gun ole oko uřirig,” eko anan. ³³ Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. ³⁴ Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. “Nir ene Israel danahas kuřum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardigri toqoran. Gam danahas kuřum nug dimorlag. ³⁵ Qeri danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko atig,” eko anan. ³⁶ Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel ařeg am Aser atef qewari. Nug keinmanah am nug gému ole nug oksa makař 7 qer dessa, gému mousan. ³⁷ Géri nug qehřas dew uřiyew makař 84 qer ban. Nug sansan tuqan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. ³⁸ Sén qewa ih nug

Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. ³⁹ Yosep waw Maria ole Tiwurdi Río yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. ⁴⁰ Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

⁴¹ Makañ dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanfuralak Deřdiñ mallenwa attap. ⁴² Sén nug makañ 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mallenwa ateg. ⁴³ Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole arié atsi essa deř usih ge ates. Deř oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti kořmares. ⁴⁵ Sén nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ Deř kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kař owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge kořmaran. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am kořmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, “Nir hasil, na keřdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak naři nasip ollu mariyirah,” eko anan. ⁴⁹ Nug a kořmatan, “A keřdi da mariyiřsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?” eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole kořlas dimlamurdé. Gam Maria nug keř keř beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

3

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

¹ Makañ 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kamag Filip nug wan atu ařit Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisaniyas nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meřrak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa uřiyan. ³ Yon nug atu le naři Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. “Tiwur hipunin asilag kusuqrigri ge, ag olag buliew le luak os.” ⁴ Qe sillah profet† Aisaiari Né yakwa algu anan, “Danah os atu meřfakwa qalko uřurig. ‘Nařinah uřirigri ih bawres. Ih mangu mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg uřemqes. Ih mériak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,” eko anan. ⁷ Danahas ameg naři Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, “Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhřibak uřirigri unaka de qe erdeksi kum atsi? ⁸ Ag meřenah olag buliew pe, mou kena

† 2:41 2:41 Nanfuralak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanfaran qe dahmorakri sén. * 3:2 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa

Tiwurdi ofa mak danah † 3:4 3:4 Tiwurdi né oko mariak danah

qe seweg bar. Am ag agégé 'Ig Abraham fu'uh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham fu'uh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri iril diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba tou'ardig," eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas ku'um ag ko'rmoreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg. ¹¹ Yon ko'rlagwa oko anan. "Danah siot arit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar." ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi uriyeksi ko'rmeg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?" ¹³ Yon ko'rlagwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe é'urweg," eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole ko'rmoreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon ko'rlagwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg fa'areksi qarég marweg. Am ag danah aw yagor mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus[†] ameg méksi daréw, géri ag dahmak ku'um og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum ko'rlagwa oko anan. "Da lewa ih le luarina, gam geisah danah os da érlak nug gagragsak ole uririg. Da danah kena kawa am nug fé'g ga'ra darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew arikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iril kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepa'fko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis ga'ra ge kew pi qouse ole qewa mandig," eko anan. ¹⁸ Yon nug né la ku'umba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin ura kopatko ga'ra moran. Kér'di nug kamag waw Herodias ka'urko am nug hipunin la ku'um os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tu'urko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas ku'um le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuh'ril sillah Yesus dowa new am Tiwur fag saw karandi anan. "Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase," eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus maka' nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug

[†] 3:15 3:15 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meirak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus deŕ 40 qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri deŕ qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, “Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar,” eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Danahas kewa ih fou pi dasi,’ ” eko anan. ⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, “Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam naŕi ole darip. Keŕdi keke ene kunum ge da miŕak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig,” eko anan. ⁸ Yesus koŕewa oko anan. “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Na Naŕinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,’ ” eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koŕgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keŕdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, “Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag.” ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koŕewa oko anan, “Tiwurdi Né ane, ‘Na Naŕinah Tiwur nasip aw mena pewen,’ ” eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuŕumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo kuŕumba danahas Tiwurdi Néŕi duak mardé. Danahas kuŕum nug binag sumdéw.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ “Naŕinahri Koulli ge dagnéwa de. Keŕdi nug da

* 4:2 4:2 Satan

danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurilwa gořen gogorŋo toqirán. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag garu qe séwi bulieksi aminlagri meiréw uriyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meiréw uriyin. ¹⁹ Am sén uriyew, da Narinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meiréw uriyin.” ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak qeko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keř eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. “Gei Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene meřenah bé,” eko anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug kořewa né kenanah ban qeri dahmak kuřum ossi am aneg. “Danah uni Yosep nag, gam areg?” éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. “Meřenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. ‘Dokta, na nagégé férún sewe pasaoran. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,’ éksi aniflag.” ²⁴ Qere anafelle anan, “Da meřenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makař kiam am kalam 6 qere laké nari Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehřas kuřum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehřas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon† atu qewa as qehřas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuřum lepra waře ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os waře nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siriarer‡ qe ih sew pasaoran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uhři nounah ban. ²⁹ Uhřilag bew aseksi, Yesus berweksi kawlag qoukuwa de qe dogwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa touřweg nurigri qere seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Gerđan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat deř oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak kuřum og, keřdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os féruwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko urwan. ³⁴ “Ei! Yesus Nasaretreř, na ig keř sigipri uriyam? Na sewe ig paral ménigri te uriyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah,” eko uruko anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. “Na torka danah qe pařoka beka eit.” Qere anew ge, koulli nou danah qe pařwurko beko atelle, touřew danahas nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum dořlag new, ag agégé né marieksi aneg. “Uni ge keř nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole pařwureksi atsi,” éksi aneg. ³⁷ Qewa ge, Yesus neiwhah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Waře Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan. Qewa ge Saimon numia féru gagrař nařinah doko niewew,

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa. ‡ 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa.

Yesus waře qe sew pasaurdigri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk noko delle waře gařa morew ge, as qe waře pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar waře digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dowa uřiyeg. Uřiweg ge, nug danahas kunum waře asilag usih usih qere ferlag orwelle kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas kuřum pařwaressi atessi ole Yesusri uřweg, “Na Tiwur Bega!” éksi aneg. Gam nug gařa marew kořlag gamteksi né ospi marieg. Keřdi ag dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuagrėwew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg. ⁴³ Gam nug anan, “Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qe[§] kusuwi kaw lalawa ole dolag. Keřdi da kuak qe sérildi anew uřiyin,” eko anan. ⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle, Yuda dilag binag mak lo kuřumba Yudia atu owa weiré.

5

Yesus Nug Béğur Digumeko Diaran

¹ Deř os Yesus Genesaret le koře kawa řanwa asko dewew, danahas kuřumnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg. ² Deppeg nug řanwa kuh ařit os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi deppeg piaran. ³ Yesus nug olko kuh oswa tan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew řan minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan. ⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. “Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri pařwarweg nos,” eko anan. ⁵ Anew Saimon kořewa oko anan, “Danah naři, ig tuřan usu touřehut kuagrė, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko pařwarwi nolag,” eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké kuřumnah diarweg usu tatařlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi kehnarweg beřweg. Beřwarweg bewew ge, kuh ařit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita qere peko ge, unaka Yesus fėgwa gatewa yako duk noko ge anan. “Nařinah, da hipunin danah. Qeri na da pařwilka eit,” eko anan. ⁹ Keřdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leikuř Yems, Yon ole Sebedi békuř qe a ole dorlas nan. Géri Yesus Saimonri anan, “Na aw fařwen. Na gei digumak danah diardip,” eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh beřwatweg řanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. “Nařinah, na ot sew pe, na da féřulwa waře ene sewe kena mar,” eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féřuwa meko anan. “Da ol de. Waře nasip pasaorar,” eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, “Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yakwa ane qe sillah atka féřun pris* os ismureнна am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag

§ 4:43 4:43 Qe ge Tiwurdi Kingdom. * 5:14 5:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

na waŕe nasip sew pasaoran,” eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah qe atu kuŕumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waŕe asilgar kusuŕko mardigri kuŕumnah uŕiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuŕum minarko atko awen danah kawawa delle unuŕordé.

Yesus Danah Eweg Fég Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deŕ os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Ro duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuŕumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uŕiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waŕe danah sew pasaorakri qe Yesus dowa dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg fég mousak ole os qaŕqaŕwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuŕumnah, géri awen amban. Ambew ge, waŕe danah qe uksi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géri qaŕqaŕ ole maweksi lo koŕgowa teg. Téksi ge, lo koŕgo siŕeksi ofe qewa qaŕqaŕ ole paŕoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meŕe mak qe peko anan. “Lal, hipunin nasip kusqém,” eko anoran. ²¹ Anew ge, Ro duak danah am Farisi agégé né kuŕum marieksi aneg. “Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuŕqigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig kuak,” éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, “Ag kerdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Keŕ né andil qe kug kawa? ‘Hipunin nasip kusqém,’ te kawa ‘Na aska wei,’ eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuŕqigri kepaŕko kuakri wittak moran,” eko anan. Yesus buliko ge danah eweg fég kunum mousak ole qe amegwa anan. “Na aska qaŕqaŕ nasip oka mouka ole louw eit,” eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qaŕqaŕ nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak faŕdeksi aneg. “Ig gei kowol founah os pian,” éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Kepran

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, “Na doka da dimlamir.” ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke naŕi san. Sew ge, takis wak danah kuŕum am danah la os ole a ole ninaqifeksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Ro duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuŕum marieg. “Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah,” éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, “Danahas waŕe kawa ge dokta dow a pi atsi. Gam danahas waŕe ole qe ih dokta dow a atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uŕiyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uŕiyin,” eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Koŕmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. “Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuŕum kurdessi unuŕursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési,” éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, “Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag

† 5:27 5:27 Wénih os ge Matiu.

olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe uksi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag,” eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. “Danah ounté nug lamén fou ge parilko saríh nagur os oko am lamén alag ófe pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamén fou qe sew nou mérig. Am lamén saríh fou qe lamén alag qe ole amnak usíh kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain fou bawrak le witakri doř gařa alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doř gařa parilko wain wanwa gogořdig. Am wain fou doř gařa le witakri qe ole sew nou mérig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doř gařa fouwa íh yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, ‘Wain alag ge kena,’ ” eko anan.

6

Sabat Deřdi Kořmak

¹ Sabat deř oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Ateši ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou ořoleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi kořmareg, “Sabat deřwa qere sakri ge gun, gam ag keřdi qere séw,” éksi kořmareg. ³ Yesus Farisi kořlagwa oko anan, “Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?” ⁵ Yesus buliko anaran, “Danah Bega nug Sabat deř gume,” eko anaran.

Yesus Sabat Deřwa Kekuan

⁶ Sabat deř oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néři duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ Řo duak danah am Farisi os ole ag keř íhwa os Yesus yagoř morlagri íh marieg. Géri ag Yesus Sabat deřwa waře danah kusqarew pelagri kařéordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe ířil duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. “Aska danahas gamlagwa sirka da,” eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus kořmaran, “Ag dosi ge, kowol are ge Řo dimlamdak? Ig Sabat deřwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te keharnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?” eko kořmaran. ¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. “Ewen tior,” eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uřřilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposeł 12 Qere Keřřaran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdigri goukuwa tan. Teko ge, tuřan usíh qe unuqorelle dewew kuagřan. ¹³ Kuagřew furuwa ge, nug bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere keřřarko ag wenlag aposeł maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katřan. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg

* **6:4** 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † **6:13** 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposeł ge Yesusri meř danah.

qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus keger ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Béгур 12 ole nuksi ge, nug wanko wan ufemba asko dian. Nug béгур kuřumnah ole deg. Am danahas kuřumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole řanwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug feřlagwa wafe kusuqrigrí ole uriyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuřumnah nug féru ořalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

²⁰ Yesus nug béгур piarko delle anaran, “Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Kerđi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Kerđi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag asar. Kerđi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdepppeg, qeri séksi danah ag keger maressi uksi uksi aqsi am geraressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Kerđi qe noh asilag saw kappa ge nařinah. Algu alalgar profet† dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iril oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhřibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak naři selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere seréw,” eko anaran.

Keđer Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. “Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag keger asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur kořmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamen nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi owen. ³⁰ Am danah os na kekeri kořmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag keger asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere sepppeg ge, ag noh naři mardig am ag Tiwur Karannah béгур dalag, kerđi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah.”

† 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak danah

Ag Leilgar Aw Keprárweg

³⁷ “Ag danahas dilag kowol nou aw kepréssi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig,” eko anaran. ³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. “Danah os ameg garu nug ameg garu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa mo’rwa nolas. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa na’ri de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa na’ri de ge pite penna am areg liap anorna, ‘Lal, da na amenwa kinkak nagurnah de ge uril seina.’ Na darmak ga’fanwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa na’ri ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe uripri olele.”

Ker Am Mou Ole

⁴³ “Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag gu’raw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena ku’rum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou ku’rum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Ke’rdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, ko’rewa bew ane.”

Lo Fuakri Kowol Arit

⁴⁶ “Ke’rdi ag dasil ‘Na’rinah, Na’rinah,’ éksi ansi, gam ag da ko’rel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumifko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug mo’r pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Ke’rdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge, nug danah os mo’r oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kadu’rko nou meko koutoran,” eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹ Sén Yesus nug danahas né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o na’ri nire ole qe wafe meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah me’arew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uriko kuak nir nusig qe sew wafe pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dowa ateksi gagragnah ere aneg, “Danah qe kenanah. Na kéhnurdi’ri olelenah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan.” ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppeg ge, nug leigur os me’arew Yesusri

né uksi ateksi ere aneg. “O nařinah, na aw kekuak naři sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, keřdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir waře pasaorar. ⁸ Keřdi da ole danah wénih ole kekuak mife qe kallowa deina. Am da ole fan danah os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, ‘Na eit,’ eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, ‘Na doka,’ eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, ‘Na kekuak ene se,’ eko anwi ge, nug qe se.” ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meře mak peko wawturko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naři dimlamdeg qe anaran, “Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meře mak ere ole ospi pégin.” ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meřarew ateg ge, bulieksi louw uriyeksi, kekuak nir qe iril sew pasaoran peg.

Yesus As Qehřas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg naři qe ole nug dimlamdeg. ¹² Nug atko taun ihřam naři qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehřas. Danahas ameg naři taun qewari asessi as qe ole ařié dog. ¹³ Nařinah nug as qe peko ge, o naři dow, nug as qe amegwa anan. “Na aw kuanwen.” ¹⁴ Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qarqar qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qarqar maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. “Nir geir, da anirina, na as,” eko anan. ¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe pařwew anig dow wanan. ¹⁶ Géri danahas kunum fařeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, “Profet naři os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehnardigri urie,” éksi aneg. ¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békuř ařit urwatan. ¹⁹ Nug Nařinah ere kořmorlasri anew ates. “Na enan te Tiwur uriripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?” ²⁰ Sén danah ařit qe Yesus dow ateksa ge, amegwa anes. “Le Luarak danah Yon anew i na kořmirmitti gumdekrú uriah. Nug ere ané, ‘Na enan te Tiwur uriripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?’ ” eksa kořmores. ²¹ Sén qewa ih Yesus danahas kuřum waře digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feřlagwari kuřum geřaran. Am danah amlag gařu ole kuřum sew amlag kena mew bulieksi amneg. ²² Am danah ařit qe amlaswa anan, “Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gařu ge bulieksi aminsi, félag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge feřlag buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. ²³ Am danah os o meře mak gagrag dewew da pi dimirdig ge, Tiwur nug wittak murdig.” ²⁴ Danah ařit Yonri né oksa uries ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa keřnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qaweř os orwew ulle qe te pelagri ateg? ²⁵ Kawa ge, ag keř qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mési am danah keřlag ole qe king lougwa

dasi. ²⁶ Gam ag keŕ pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum eŕarak. ²⁷ Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meŕ danah dasil méwi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.’ ²⁸ Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum eŕarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon érdak,” eko anaran. ²⁹ (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Keŕdi ag atweg Yon le luaran. ³⁰ Gam Farisi am Mosesri Ŕo duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, keŕdi ag Yon le luarak mineg.) ³¹ Yesus buliko anaran. “Da keŕ né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? ³² Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la urwaressi dasi sillah. ‘Iŕ asilag dumdum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuku irtu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi. ³³ Le Luarak danah Yon nug uriyam am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug féruwa de.’ ³⁴ Danah Bega uriyam, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole naŕinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi. ³⁵ Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigi ge, duak qe keke meŕenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Fég Goŕenwa Waŕwuran

³⁶ Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqirko dian. ³⁷ Hipunin as os taun qewa daré. Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian né qe doko ge, nug goŕen murdig kenanah ole siné ambak oko uriyam. ³⁸ Sén nug wanko Yesus dimugwa fég mourak kunnelle dewew ge, amŕi gogoŕko noko Yesus fég lourew ge, kuri urugwa urtian. Urtielle ge fég kis morko gofenwa fég waŕwuran. ³⁹ Farisi Yesus nug lougwa uriyam ole qe, kowol qe peko ge, owa ih anan. “Danah uni nug profetnah wen, nug as uni keŕ as nugnéwa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo.” ⁴⁰ Géri Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon, da né os ole na amenwa andildi.” Anew ge, Saimon anan, “Aria, duak marak danah, né nasip ge an.” ⁴¹ Yesus anan, “Danah aŕit os atekas danah qarég ole qe dowan waneksa qarég os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran. ⁴² Danah aŕit qe qarég qe buliko morakri olele kawa, géri danah nugnéwa qarég os ole qe nugégé kug asilas qe duew doug katan. Qeri danah aŕit qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murdig?” ⁴³ Saimon anan, “Arté, danah qarég narí wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né noh nasip qe mangu.” ⁴⁴ Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. “Na as ene pena te? Da na lout owa ném, am na da fél isdilri le ospi miŕam. Gam as ene ge nug amŕiwa fél uhrú oko am kuri urugwa urtié. ⁴⁵ Na da kis ospi miŕam. Gam sén da owa ném am uriyew geisah e patak as ene da fél bulibuli kis moré. ⁴⁶ Na ig kounigwa da kurilwa oliw goŕen nagur ospi waŕwuran, gam as ene goŕen murdig olewa da fél waŕwuré. ⁴⁷ Qeri da na amenwa anina. Nug o naŕinah miŕe, qeri da hipunin nusig kuŕumnah kusqém. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miŕe.” ⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, “Hipunin nasip kusqém.” ⁴⁹ Danah nug ole ke lessi deg qe agégé nug koŕmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene

ounnah qeri nug hipunin kusqe?" ⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, "Na dasil ot meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit," eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

¹ Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. "Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén ufiyé." Nug Béгур 12 qe am as os ole arié ateg. ² As qe tatam Yesus koulli nou feřlagwari geřaran am waře ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7 qere féruwari geřaran. ³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la kuřum os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus béгур ole kehnařeg.

Danah Ke Sařeg Touřakri Né Tonak

⁴ Danahas kuřumnah taun lalawari ufiyessi Yesus dowa qagleg. Qag- ulweg ge, Yesus né tonak os amlagwa anan. ⁵ "Danah os atko dara ke sařeg touřan. Nug touřelle atewew ge, ke sařeg os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke sařeg os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qařa beg, gam wan qe le ole kawa, géri ke qařa wagam kawa ole meřeg. ⁷ Am ke sařeg os ge meř qoum ole gamlagwa tolweg, géri arié béksi meř qoum ole ke qařa tonarweg meřeg. ⁸ Gam ke sařeg os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou kuřumnah nieg. Mou ge 100 érdak qere." Yesus qere anko ge uruko anan, "Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar." ⁹ Yesus nug béгур né tonak qe diguri kořmoreg. ¹⁰ Géri nug anan, "Tiwurdi Kingdomri duak qe algu lariař daré, gam gei nug sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou bérig. 'Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,' " eko anan.

Ke Sařegri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, "Né tonak ene digu ge ere, ke sařeg ge Tiwurdi Né. ¹² Ke sařeg os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olagwari o. Keřdi nug qere sew ag olag meře pi mew ge, hipunin asilag noh ospi éřurweg. ¹³ Am ke sařeg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qařa diri wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag meře mak sén kutuk ih de, gam qepiak uřiyewew ge, ag tolasi. ¹⁴ Am ke sařeg os meř qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén kuřum asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag meře mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke sařeg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag orwessi, am ag olag meře mak gagrag dewew mou kuřum nisi."

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. "Danah os lam kamutko wawa pi tone am qařqař kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmer qe pelag. ¹⁷ Keř keř lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo méřig. Am keř keř tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi

koutores. Danah are nug né doko orwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah nañi qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle 'da duina,' eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko kafurdig," eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sèn qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uñiyeg. Gam danah kuñumnah qağleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, "Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi." ²¹ Yesus buliko anaran, "Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole qe," eko anan.

Yesus Ulas Nañi Anew Toran

²² Deñ os Yesus béğur dilag anan. "Doweg, ig le koře kawa séku leis uwa atet." Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koře kawawa bew, le koř koř nañi qeko kuhwa noko ambew kug nañi owa deg. ²⁴ Yesus béğur gumdessi wanessi qağressi aneg. "Danah nañi, Danah nañi, ig torinigri sétu." Géri Yesus asko ulas kořkoř uhñi nañi ole gaña matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus béğur dilag anan, "O meře mak asilag arewa de?" Gam ag fafessi dahmak kuñum uksi agéagé aneg. "Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap," éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féruwari Gerđan

²⁶ Yesus béğur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koře kawa nie qe séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féruwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sèn welah nug lamen ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sèn kuñum koulli nou danah qe pi pařwurdé. Danah kuñum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen daré olewa qağdéw. Gam nug sen daré ole qe tatřardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa até. Danah qe Yesus peko ge, qalko urwelle unaka féğwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pařwurdigrig gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uruko anan, "Yesus, na Tiwur Karannah Bega. Na keřdi dagrowa uriyam? Da gurak aw miřwen." ³⁰ Yesus kořmoran, "Na wénim oun?" Eko anew am nug anan, "Ameg nañi." Keřdi koulli nou kuñum nug féruwa nog. ³¹ Koulli nou qe qagleksi urweksi Yesus bulibuli kořmoreg. "Na ig aw geřigwe moř aminweg atko kutuk mewa nuhut." ³² Fo kuñum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowe qagleksi urwessi aneg. "Na ig minigwe fo uni feřlagwa wanet." ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feřlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koře kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géri danahas ag keř ban qe pelagri taun pařweksi ateg. Ateksi Yesus dowe waneksi ge, danah koulli nou pařwureksi ateg qe, dahmak qaorew am lamen tako Yesus nohwa ninapiřko dewew pessi fařeg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigrig sinanah anoreg. Keřdi ag olag nouninah fařan. Géri Yesus buliko attigrig kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou pařwureg ole qe Yesus nuqurko anan, "Da na ole atrnit," eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ "Na bulika

kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues.” Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waře As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koře kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keřdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénił Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. “Na da ole loulwa atnit olele te?” eko kořmoran. ⁴² Keřdi nug nir as usihnah ole am nug makař nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naři duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug makař 12 qere as dilag waře qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waře nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamén noh orřwew ole waře nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus kořman, “Oun da urřwilé?” Eko anew, kunum aneg. “Ig kawa, ig kawa.” Éksi anweg Pita anan, “Danah naři, danahas ameg naři na omiressi qataoréw dasi.” ⁴⁶ Gam Yesus anan, “Ounte da urřwilé. Keřdi da gagragsak dasil os pařwilko atew dahmorém.” ⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sahréle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keřdi Yesus dow eweg man qe kopatko amegwa anan. “Waře dasil ge usihri sew pasaoré.” ⁴⁸ Yesus as qe anoran, “Nir dasil, na dasil ot meře mé qewa na féřun sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit.” ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meř danah os urřyan. Urřko ge, Yairus anoran, “Na ařen ge iril mousé. Na duak marak danah aw kug morwen.” ⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw fařwen. Na dasil ot meře mew, geisah ařen séwi kena méřig.” ⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog. ⁵² Danahas kunum nir as qeri masieppeg ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan. ⁵³ Anew ge, ag duég nir qe iril mousan, qeri ag nug imdeg. ⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa orako qalko anan, “Nir dasil, na as.” ⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féřuwa urřiyew foumak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.” ⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fařes. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Béğur 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Béğur 12 qe urřwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum geřarlagri am waře kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran. ² Am nug Né Kena “Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri” qe kusulagri am waře danah seweg pasaorlagri ole anew ateg. ³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot ařit os aw oweg. ⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates. ⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usuř qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe

olag mourdig.”⁶ Géri Yesus Bégur ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waře danah atu kunumbari seweg pasaoreg.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Bégur ole kuak seg qeri né doko katat qan. Kerdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.”⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la os aneg, “Profet* os algunah mousan qe buliko siran.”⁹ Géri Herod anan, “Da anwi Yon fag iril kotreg. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko anan. Géri nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi uriyeksi keke kunum seg qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg.¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaoreg.¹² Kem noko tueh manew ge, Bégur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. “Na danahas anwe atares. Ag kaw nafi am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa,” éksi aneg.¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, “Ag agégé ke mares.” Gam Bégur 12 qe aneg, “Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké arit ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?”¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug bégur amlagwa anan, “Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des.”¹⁵ Yesus nug anan sillah, bégur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapifessi deg.¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké arit qe ole oko saw karan amnelle kena sam elle keru unuqoran. Malako ge, temelle bégur danahas agop panilagri maran.¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag orwew ge, ke big big minareg qe Yesus Bégur diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus bégur ole dessi am nug nugé kepařko unuqorewew, am bégur gumdeksi doweg kořmaran. “Danahas dasil ge oun éksi ansi?”¹⁹ Nug bégur aneg, “Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi.”²⁰ Anweg ge, Yesus bégur kořmaran, “Gam ag ge dasil oun éksi ansi?” Pita anan, “Na Tiwurdi Kristus‡, Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran.”²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus bégur gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, “Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Řo duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig.”²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, “Danah os da

* 9:8 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah † 9:10 9:10 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. ‡ 9:20 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

dimlamir'digri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig de' dorog mouko ge da dimlam'rar. § 24 Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlam'felle mousko ge, foumak oko sansan darig. 25 Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg. 26 Am danah os dasil am né dasildi urá new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa uririg ge, danah qeri urá nérig. 27 Da ag amlagwa me'énah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag," eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Béгур Peg

28 Yesus né qe anko malwew, de' 8 keke qere atew ge, nug unuqurdigri Pita, Yon am Yems ole diarew qoukuwa teg. 29 Nug unuqorelle dewew ge, nug kitru ge buliko sonréwew am nug féru bala qe ole ampir sillah son'ran. 30 Usihri danah arit Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole né marieg. 31 Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah arit qe ole marieg. 32 Pita leiku' arit qe ole amlag kug morew nilag seg. Gam sén amlag fou mew ge, danah arit qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg. 33 Danah arit qe Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus amegwa anan. "Danah nari, ig ewa dalom ge kena. Ig laklak kiam os sénig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari." (Pita nug o pi mourak né qe anan.) 34 Nug né qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag fa'ran. 35 Tiwur fur owa anan, "Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes." 36 Tiwur né qe anko malwew ge, ag Yesus nugé dewew peg. Am béгур ag sén qe keke peg qeri né ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

37 De' qe dimba ge, Yesus am béгур kiam qe ole qoukuwari noppeg, danahas ameg nari uriyeksi Yesus ihwa peg. 38 Am danah os danahas ameg nari qe olagwa urwan, "Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. 39 Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kau'ko kawqelle sihru newew nie. Koulli nou qe nir ofe' ospi pa'we, am féru sew nounah me. 40 Da na beggar koulli nou ene gefurlagri nuqarin, gam ag sakri olele kawa." 41 Géri Yesus anan, "Danahas geiri, ag olag me' me' mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sén gane da ag ole dettu olag me'fe mérigri amlag méril?" elle ge anan, "Nir nasip oka ere do," eko anan. 42 Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe touféw atko wanwa qeko kawqelle nian. Géri Yesus koulli nou qe nir qe pa'forigri ga'fa morko gefdan. Gefurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran. 43 Géri danahas kunum Tiwurdi gagragsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus ke' ke' kunum san qe peksi dorlag new seppeg, nug béгур anaran. 44 "Né andil seina, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega kege' ewlagwa mérig," eko anan. 45 Gam béгур ag né qe olag pi mouran. Tiwur sew né digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus né qeri ko'femorakri fa'reg.

§ 9:23 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

Oun Nug Nafi?

⁴⁶ Yesus bégur ag kořlagwa ih oun nug nafi asilag qeri kareg. ⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man. ⁴⁸ Meko ge, nug amlagwa anan. “Oun os nug da wénilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmiře. Keřdi nug dasil o meře me qeri qere se. Am oun nug da wıře ge, nug Tiwur da anew urıyin qe o. Géri oun ag kallolagwa de qe, nug nafi.” ⁴⁹ Yon anan, “Danah nafi, ig danah os na wénimba koulli nou geřarew pektu anurhut minan. Keřdi nug ig ole pi weitu.” ⁵⁰ Gam Yesus anaran, “Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeř pi mare ge, nug ag leilag,” eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sén durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan. ⁵² Am nug danah os meřarew anqeksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg. ⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg. ⁵⁴ Yesus békuř Yems Yon ole, a né qe dueksa anes. “Narınah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuř ařelle neko danah uni ařardig!” eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko ařit qe gařa matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus bégur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, “Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit.” ⁵⁸ Yesus danah qe kořewa oko anan, “Qé déguř ag wan ořewa nisi am é ag teřlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa.” ⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, “Na doka da dimlamıř,” eko anan. Gam danah qe anan, “Narınah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil,” eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, “Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdı Kingdomri* Né kusu.” ⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Narınah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag ořako am na dimlamirdil.” ⁶² Gam Yesus danah qe anoran, “Danah palangis digumeko tořelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdı Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

¹ Dimba ge, Narınah nug Bégur 12 qe am danah la os ole keprároko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba ařit ařit nug noh uksi anqeksi ateg. ² Nug ere eko anaran, “Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuqakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuqlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déguř olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw oweg, am félag gařa la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg. ⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, “Tiwur o maror ag ole dalag.” ⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdı kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdı kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig.

* 9:60 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

7 Ag lo qewa ih deppag keŕ marlag ge, lessi des. Keŕdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. 8 Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am keŕ ke bawresi marlag ge, ag les. 9 Waŕe danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waŕe pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom* agrowa uŕiyé unaka de qe anweg dues. 10 Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. 11 'Ig féniŕgwa usuŕ asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.' 12 Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uhŕibak deŕwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe eŕdak ag kug naŕi pelag. 13 Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug naŕi pelag. Keŕdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usuŕ luessi dessi olag bulilo. 14 Gam Tiwurdi uhŕibak deŕwa Tair Saidon ole kug olas qe eŕdak ge ag olag. 15 Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur tourarew nuksi paral melag," eko anan. 16 Am Yesus buliko anaran, "Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimiŕe. Gam danah da dimiŕe ge, nug Tiwur anew da uŕiyin qe dimore," eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi Uŕiyeg

17 72 danah qe bulieksi uŕiyeksi olag gamag asakwa aneg. "Naŕinah, ig na wénimba anektu, koulli nou geŕarhut né dueksi ateg." 18 Géri Yesus koŕlagwa oko anaran, "Da Satan saw karandi ampír sillah usihri tolwewew pégin. 19 Ag dues. Da ag mat am kappiép ole qaflagwa tapeksi ofollarlagri gagragsak marin. Am keger asilagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. 20 Gam koulli nou ag koŕlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa iril wenlag yan qeri olag gamag asar." 21 Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, "Mem, na wan saw oleri Naŕinah. Da binam sumina. Keŕdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Meŕenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen. 22 Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da keprarko ismarin qe ag ole Mem dossi." 23 Géri Yesus buliko bégur ih dolagri anan, "Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. 24 Da ere anarina keŕdi ge, algu profet am king kuŕum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg," eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

25 Deŕ os Ro duak danah os asko Yesus sew perigri seko koŕmoran. "Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri uril?" 26 Géri Yesus koŕewa oko anan, "Mosesri Ro yakwa keŕ eko ane? Na dona ge areg?" 27 Géri danah qe anan, "Ro ane: Naŕinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole

* 10:9 10:9 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

gere ot mousar.”²⁸ Géri Yesus danah qe kořewa oko anan, “Na meře anam. Na qere seka ge, foumak owe Tiwur ole sansan dalas,” eko anan.²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus kořmoran. “Am oun ge da lial?” eko kořmoran.³⁰ Am Yesus amegwa anan, “Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa orweksi féru balla nusig kunum urdeksi keke nusig kunum kardeksi, mouřaweg ameg tafiew niewew ateg.³¹ Niewew ge, pris[†] danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nanřurko atan.³² Qe sillah, Liwai[‡] danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanřurko atan.³³ Gam Samaria danah os ih unari uriko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan.³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa gořen am wain ole gogřew now isi witan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko řo lo oswa atko qewa meko guman.³⁵ Kuagřew ge, qarég silwa ařit ipko řo lo gumak danah qe morko anan. ‘Na danah ene dahmoreppe da buliko uriko ge na qarég gane tourdip qe noh méril,’ eko anan.”³⁶ Am Yesus Řo duak danah qe kořmoran, “Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mouřweg ole qe lia?” eko kořmoran.³⁷ Kořmorew ge, nug kořewa oko anan, “Danah o dow kéhnuran ole qe.” Géri Yesus danah qe anoran, “Na ole atka qere ih se,” eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Piattig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw gewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran.³⁹ Nug mageg os wénih Maria, qe Nařinah fégwa delle né marian qe duelle dian.⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Géri nug doko Yesusri anan, “Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagé seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kéhniřar,” eko anan.⁴¹ Gam Nařinah anoran, “O Mata, na keke kuřumrinah ot sik qew ot nou me.⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepařko se. Am ounté os nug keke kepré qe pi karđew,” eko anoran.

11

Yesus Bégur Unuqorakri Ismaran

¹ Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. “Nařinah, Le Luarak danah Yon bégur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig.”² Géri Yesus anaran, “Sén ag unuqoressi ge, ere anes: ‘Ig Mémnig, na wéhnim gun ole karan sumnig. Na urika king denna danahas gumardip.’³ Na ig deř dorig ke mig.⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohuh dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuqka mig. Am ig aw pařwigwe qepiakwa tolahut.’ ”⁵ Am Yesus bégur dilag anan. “Olagwa usih os tuřan tugamag lia lougwa atko qařurko kořmurdig. ‘Lal, beret kiam os miřdip olele te?’⁶ Keřdi da lial os weiko uriko loulwa dué. Gam da ke nug morakri ole kawa.’⁷ Géri danah lo owa ge andig, ‘Na da aw kekuak miřwen. Ihřam iřil maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.’⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi fařak kořmurdig qeri nug asko keke qe murdig.⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag kořmeweg, Tiwur ag mardig.

[†] 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah [‡] 10:32 10:32 Pris kéhnurak danah am nug Liwai fuřuh

Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihram qouqou orweg, nug ihram matuldig. ¹⁰ Qeri oun os Tiwur kořmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug ismurew perig. Am oun os ihram qouqou orew ge, nug ihram matulko murdig. ¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri kořmew ge, mat nou os murdig te? ¹² Am maru owah murdigri kořmew ge, kappiép os oko murdig te? ¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah are kořmesi ge meřenah Koulli Gun mew uririg,” eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deř os Yesus danah os koře kunum féruwa koulli nou qe sew koře kunum daré qe geřdan. Geřdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan. ¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, “Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri* gagragsakwa koulli nou geřare.” ¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os sérigri kořmoreg. Keřdi ag nug meřenah Tiwur dowari te urıyan qe pelagri kořmoreg. ¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. “Danah kaw usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral mérig. Am danah os ag atě usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah atě qe kawa mérig. ¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg ařit patew fan selag ge, gagragsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarina, qeri da ere anina. ¹⁹ Da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, asilgar danah ge oundi gagragsakwa koulli nou geřarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigi ge ag darmési. ²⁰ Gam da meře Tiwurdi gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, Tiwur danahas nusgur gamlagwa king delle gumardigri agrowa urıyan.” ²¹ Am Yesus né tonak os anaran. “Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kařiah wite ge, keke nusig kunum kena dasi. ²² Gam danah gagragnah os beko fan seko éřurko ge, fan sakri keke kunum gagraq qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig. ²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kegeř. Oun nug da pi kéhniřew sipsip qaglarřu ge, nug sipsip lamarew pihřaursi,” eko anaran.

Koulli Nou Buliko Uřiye

²⁴ Yesus anaran, “Sén koulli nou danah os féruwari géřurweg doko atko ge, atu meřakwa sik oko darigri awen mariko weıye. Am nug awen os pi peko ge, ane. ‘Da lo minko urıyin qewa buliko attil,’ eko ane. ²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekařko bawarko koutorak pe. ²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug éřdak nounah 7 qere diarew urıyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe éřurko ole nounah me,” eko anan. ²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg naři qe olagwa ufuko anoran, “As na mémniřko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase.” ²⁸ Gam Yesus anan, “Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak nařiwa dalag,” eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuřum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, “Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri kořmesi. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona féruwa kowol nian

* 11:15 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

ge sillah ih pelag. ³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowan ban ge peksi ge, Tiwur nug mew atan ge ag dueg. Ge sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag. ³¹ Dimba Tiwurdi uhrĭbak derwa kenariwari kuin sirko danahas geiri ole aseksi dessi asilag sak nou ge ambo marko ismarew pelag. Keŕdi kuin ge wan atko patakwari Solomonri duak kena ge dorigri uŕiyan. Gam ag olagwa danah os Solomon erđak ge ewa de, am ag nusig né duak minsi. ³² Sĕn Tiwurdi uhrĭbak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou ge ambo melag. Keŕdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona erđak ge ewa de, am ag olag buliak minsi,” eko anaran.

Fĕrundi Kamsahlak

³³ Yesus anan, “Danah os lam kamutko pi lariew, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam aŕe ge pesi. ³⁴ Na amen ge na fĕrundi lam sillah. Na amen kena dew ge, fĕrun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, fĕrun kunum ole gattuwa darig. ³⁵ Qeri kamsahlak otwa de ge gattu tonewri na dahmeka koutor. ³⁶ Qeri na fĕrun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi fĕrunwa darig ole ge, fĕrun kunum kamsahlelle darig. Lam arko atko fĕrunwa kamsahle ge sillah,” eko anan.

Yesus Farisi Am Ŕo Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus né mariko malwew ge, Farisi os nug lougwa atew ke lelasri anoran. Géri Yesus nug lougwa atko ninaqirko dian. ³⁸ Farisi ge Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan. ³⁹ Géri Naŕinah anan, “Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak. ⁴⁰ Ag né tapewnak danah! Tiwur fĕrnig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san? ⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa keŕ keŕ dassi ge o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig. ⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas agop sak mangu ospi sési am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qané, lombu am darari kes kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih ge Tiwur mursi. Gam ag qere séssi am ole Tiwurdi olag mousewew am danahas agop sak mangu ses. ⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri séssi am ag qaglak awenwa felqareppeg ih weilagri olag naŕi de. ⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag matmat bala pi kehak ge sillah, danahas pi duak qarĕwa tapeksi weisi,” eko anaran. ⁴⁵ Ŕo duak danah os anan, “Duak marak danah, na Farisi dilag né anna ge, na sewe ig ole urnig ne.” ⁴⁶ Qeri Yesus né noh meko anan, “Ŕo duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Ŕo kug ole danahas qarlagwa mési, géri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnareksi ewlag ospi marsi. ⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag alalgar profet ge aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi. ⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsi ge, ag alalgar algu profet aqareg ge kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi. ⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug iril anan, ‘Da profet† am aposel‡ ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag.

† 11:49 11:49 Tiwurdi né oko mariak danah ‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole ge. Aposel ge Yesusri meŕ danah.

Am la os ge ag aqarweg mouslag.’ ⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet aqareppege uñiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari uñiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi doñ manko morakri qaréw mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meñe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Ro duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keñdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agége Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppag ag dagareg,” eko anaran. ⁵³ Sén Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ro duak danah ole uhrilag bew, kegeñ moreksi diguméksi gurgur koñmoreg. ⁵⁴ Ag Yesus né nouni os anew dueksi oñalagri kañeordéw.

12

Né Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sén qewa ih danahas kuñumnah 1,000 erdak ag Yesus pelagri qagleksi agége nug tapeksi seppag, Yesus bégur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gañlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keñ keñ larieksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keñ lariaakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag. ³ Qeri keñ ag gattuwa lugméksi agé marilag ge, dimba kémunwa danahas kunum dolag. Am keñ kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Farðes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feñlag qelag seweg qeri aw fañarweg. Keñdi ag dimba kite la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun fañurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih farðes. Nug ge koulli kañwarew mouslagri am ole dimba touñarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meñenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih farðes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am meñenah Tiwur ag kurlag urug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw fañweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuñum dilag dahme qe erdak.”

Yesusri Aw Uñlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamñeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da dimiñew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamiñsi qeri danah os ag oñwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keñ né am areg anlagri aw dahmak kuñum oweg. ¹² Keñdi ag keñ éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig,” eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg nañi qe olagwa nug Yesus amegwa anan, “Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge

* 12:1 12:1 Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titñe.

wasarƙo dasil sillah qe miƙar.” ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, “Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keƙƙaƙ danah toƙiƙan?” ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, “Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naƙi ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew.” ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, “Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuƙumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, ‘Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?’ ¹⁸ Am nug anan, ‘Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logƙarƙo am lo wagé wagé fuarƙo ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makaƙ kuƙum urwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naƙi selle gamal asakwa daril.’ ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, ‘Na né tapewnak danah! Gei tuƙan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?’ ²¹ Géri danah keke kuƙumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dow a qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa,” eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Naƙinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, “Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuƙum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feƙlag balaƙi ole dahmak kuƙum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke érdak am ag feƙlag qe feƙlagri bala qe érdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe érdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuƙum ow fou darigri sén deƙ usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keƙdi ag dahmak kuƙumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamén asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féru bala kenanah qe érdak. ²⁸ Gisgaƙ nug gei de am keƙew ih danah kotaƙko kewba touƙew ardig. Gisgaƙ sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgaƙ gumare érdak gumardig. Ag danahas olag meƙe mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag keƙ ke am le ole lelagri aw dahmak kuƙum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug ifil doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig.”

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² “Ag da beglar kuƙum kawa, gam ag aw farweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge ofe ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am diruƙ ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig,” eko anan.

Naƙinah Uƙirigra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, “Ag lamén asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg aƙewew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah naƙi danah as wakri mallenwa uƙirigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uƙiko ihƙam qouqou orew ge, usihri ihƙam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naƙi asilag uƙirigri bawreksi us aw niweg ameg

méksi deppeg buliko ufiko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da mére anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuqan tugamag té kuagarǵigri maru gelleppege té ufiko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil orwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa uririgri sén qe iril duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logarǵko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Keǵdi ag Danah Bega da keǵ sénwa buliko uriril qe ag pi dosi,” eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita koǵmoran. “Naǵinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?” ⁴² Naǵinah koǵewa oko anan, “Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naǵi nusig nug toǵorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasarǵko mardig?” ⁴³ Dimba danah naǵi nusig qe buliko ufiko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meǵenah anarina, danah naǵi qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, ‘Danah naǵi dasil ofeǵ ospi buliko uǵiyew,’ elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mourwarko ke naǵi seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah naǵi qe deǵ kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa ufiko kuak nir qere peko ge, nug kotǵrew new danah olag mére pi me dalag awen qewa touǵew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah naǵi nusig keǵdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah naǵi nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah naǵi nusig keǵdi o nie qe pi duelle nuni sew pe, danah naǵi nusig naǵi pi qew. Tiwur danah are ag naǵi mare ge, ag naǵi morlag. Am danahas are ag keke naǵi gumlagri mare ge, nug ag naǵi bulieksi morlagri koǵmardig.”

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ “Da wan ewa kew méril uǵiyin, am da ol se ge kew qe iril digumeko aǵan. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug naǵi iwǵrewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uǵiyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa koptak bérigri uǵiyin. ⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge aǵit dilas olag usih ospi dew am aǵit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge aǵeg ole olas usih ospi dew am aǵeg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew,” eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kuǵrum amlagwa anan, “Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofeǵ ole ansi. ‘Gu nérigri se.’ Am qe mére, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. ‘Geisah kem gagarǵig.’ Am qe mére kem gagre. ⁵⁶ Ag darmak garlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitru peko anakri ge dosi koutursi. Gam keǵdi ag gei sén ewa keǵ keǵ beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Keǵdi ag agégé kowol mangu ih sakri ospi keǵreksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitéri yagoǵ mirew pe, kugri né keǵǵrak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawrekasa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na keǵǵrak danah dowa wirko

wanew ró danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirina. Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen," eko anan.

13

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Mérig

¹ Danah os Yesus ole sén qewa desisi Yesus anoreg. Galili danah os doř manko Tiwur morak qe seppeg, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko doř karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, "Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe eřdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah nař karan uwa qiko aqarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la eřareksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag," eko anan.

Guřaw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marian. "Danah os wain dar nusig owa guřaw ker os kehew dian. Géři dimba ge, guřaw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géři nug dar gumak danah nusig qe anoran, 'Da makař kiam qere guřaw ene mou niew perildi sén kuřum uřirém, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qiar. Keřdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.' ⁸ Gam dar gumak danah qe kořewa oko anan, 'Danah nař, minwe makař usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méřil. ⁹ Makař os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,' " eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waře Pasaoran

¹⁰ Sabat deřwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Néři duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makař 18 qere gumi tupiak, géři nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, uřwurew dow anoran, "As, da waře nasip séwi pasaoré." ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhřibew danahas dilag anan, "Ag kekuak deř la qewa ge uřiyeksi anweg waře asilag sew pasaoran, gam Sabat deřwa uřiyeksi ge ag aw anweg waře asilag sew pasaorew," eko anan. ¹⁵ Géři Nařinah kuri danah qe anoran, "Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat deřwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham fuřuh ene Satan wařewa dagorew makař 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouni te?" ¹⁷ Sén Yesus qere anew ge, danah nug keger moreg qe ag uřlag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égři Né Tonak

¹⁸ Géři Yesus anaran, "Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naři mew ewegwa é kuřum uřiyeksi sik uksi dasi," eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, "Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah

eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nafiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titiŕko nafi me qe sillah,” eko anan.

Ihram Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw eŕaran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os koŕmoran, “Naŕinah, danah usih usih te foumak uksi sansan dalag?” Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ “Ag ihram nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas kuŕum ihram qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sèn lo memeg asko ihram manew ge, ag dimdim aseksi dessi ihram qouqou oressi anlag, ‘Danah nafi, ihram matulwe ig ole not,’ èksi anlag. Gam nug koŕlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uŕiyéw.’ ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, ‘Ig na ole ke am le ole let am na ig kawniŕgwa dounig paten ole qe,’ èksi anlag. ²⁷ Gam nug koŕlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari uŕiyéw. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sèn qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg piarlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag garmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole uŕiyeksi awen asilag uksi saw kappa mallen nafi qewa dalag. ³⁰ Meŕenah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,’ ” eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sèn qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, “Na awen ene minka awen oswa eit, keŕdi king Herod Antipas na iwirdigri se.” ³² Géri nug koŕlagwa oko anan, “Ag ateksi qé déguŕ qe ere anores, ‘Da gei keŕew ole am atak ge danahas feŕlagwa koulli nou geŕardil am waŕe danah séwi waŕe pasaorlag. Am sèn dasil uŕiyew ge kekuak dasil malaril.’ ³³ Areg darig ge da gei, keŕew, am éŕul attil. Keŕdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi! ³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa uŕiyeg ge, qar touŕeg am aqarweg mouseg. Sèn kuŕum da maru anig nagur sougwa qaglarke tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg. ³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peiŕweg atew sèn uŕiyew ag ere anlag, ‘Ig Naŕinah Tiwur wénihwa Danah uŕirig qe binag ménig,’ èksi anlag,” eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Deŕwa Waŕe Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat deŕ oswa Yesus Farisi dilag nafi os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug kaŕéoreksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waŕe féru titŕarak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Ŕo duak danah ole koŕmaran. “Sabatwa waŕe danah sew kena mak ge Ŕo dimlamdak te?” ⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah qe oŕako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Atewew ge, Yesus koŕmaran, “Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat deŕwa moŕ oŕewa tolako now pe, ag ofer pi te béruweg bew?” ⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Ŕo Danah Ole Dilag Né

7 Sén Yesus danah mallenwa ke lakri urieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. 8 “Sén danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg. Kerdi danah os wénih nañi ole na erdak urwurweg uririg ge na pi dona. 9 Qere dew ge, mallen memeg a arié urwattig ole qe doko anirdig. ‘Na danah ene awen mor,’ eko anew uran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. 10 Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, ‘Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,’ eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa urilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. 11 Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig.” 12 Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, “Sén na ke nañi os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw urwarwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na urwirilag. 13 Gam na ke nañi seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gañu ole qe urwarwe ates. 14 Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig,” eko anan.

Mallen Nañiri Né Tonak

15 Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, “Danah os mallen nañi Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig.” 16 Yesus né qe noh meko anan, “Danah os mallen nañi orwelle danah kuñm urwaran. 17 Sén keke kunum bawarko malako ke kekuak nir anew atko danah urwaran qe anaran, ‘Keke kunum bawrakra doweg atet,’ eko anaran. 18 Danah urwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, ‘Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,’ eko anan. 19 Os ge nug anan. ‘Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolog qe seweg peril qeri da ospi attil,’ eko anan. 20 Am la os ge anan, ‘Da tuménah as win, géri ospi attil,’ eko anan. 21 Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uhríbew kuak nir nusigri anan, ‘Ofeñnah atka taunwa ih nañi am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gañu ole qe diarka uñi,’ eko anan. 22 Kekuak nir qe qere seko ge anan, ‘Danah nañi, na aniñam sillah sém, gam lo ospi ambé.’ 23 Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. ‘Na atka taun dimdim ih nañiwa am nounuwa ole keigarwe uríweg da loul ambar. 24 Da anarina, da danah tatam urwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,’ eko anan,” Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

25 Danahas ameg nañi Yesus dimlamdepeg, nug buliko danahas qe anaran. 26 “Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o nañi mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o nañi niew pe, nug da begal diakri olele kawa. 27 Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamiñko pe, nug da begal diakri olele kawa*.” 28 Am ag olagwa danah

* 14:27 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane tourko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Keŕdi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ ‘Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,’ éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe éfurdigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew keŕ ihwa olas usih melasri koŕmorlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug keŕ keŕ nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa.”

Sol Mumda Kawa

³⁴ “Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar,” eko Yesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

¹ Deŕ os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dolagri úriyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Ŗo duak danah ole né né marieksi aneg, “Danah ene hipunin danah ole liam pateksi arié ke lési.” ³ Géri Yesus né tonak ene anaran. ⁴ “Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olewa deppeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole úrwarew úriyeksi qagulweg anare. ‘Ig onig gamag asar. Keŕdi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.’ ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak narinah nie am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe erdak.”

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ “Qe sillah, as os qarég silwa* ¹⁰ qere ole am usih os lariew pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekfelle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole úrwarew úriweg anare. ‘Ag da ole onig gamag asar, keŕdi qarég silwa dasil larian qe peko buliko wém.’ ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase,” eko anan.

Nir Geir Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, “Danah os békuŕ aŕit ole daré. ¹² Géri nag dimbari ge memegri anan, ‘Mem, na keke wasarŕka dasil sillah qe miŕ.’ Géri memeg keke kunum nakuŕ dilas wasarŕko matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko orwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké naŕi nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géri nug atu qewari

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe deŕ usihri kekuak noh.

danah os dowa kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o nañi daré, gam ounté kité ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa uñiyew ge, nug nugégé anan, 'Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil sein. ¹⁸ Da mem dowa buliko atko andil, "Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka aniñdipri olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de," ' eko andil, eko anan. ²⁰ Géri nug asko buliko memeg dowa atan. Gam nug ih una uñiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru ofako gamnurko kis moran. ²¹ Géri nag memegri anan, 'Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.' ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, 'Ag ofér féru bala kenanah qe uksi méksi mores. Eweg doñohwa ring ofaweg now am fég gaña méksi mores. ²³ Am makau yu titraknah qe qéksi ke nañi seweg lettü onig gamag asar. ²⁴ Keñdi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko uñiyé. Nug larian, gam buliko peko wém.' Géri ag olag gamag asakwa ke nañi qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug uñiko lo mourko dolle ge, kasi seppeg uttulag duan. ²⁶ Géri nug kekuak nir os uñwurew wanew ge, koñmoran, 'Uni keñ sessi sési?' ²⁷ Kekuak nir qe anan, 'Na kamap ge buliko uñiyé. Am na memen makau yu titraknah qe qew ke nañi sam. Keñdi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko uñiyew o gamag asew sé,' eko anan. ²⁸ Gam awag ge uhñibew lo owa nuak minan. Géri memeg dimdim wanko lo owa nurigri sinanah koñmoran. ²⁹ Gam nug memegri anan, 'Na pe! Da makañ kuñum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi miñwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip nañi oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as feñlagwa sew kawa mew, am buliko louw uñiyew ge, na makau yu titraknah qeka moñam,' eko anan. ³¹ Géri memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole dañu. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettü onig gamag asé, keñdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa uñiyew ge, ig buliektu piam,' eko anan," Yesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. Deñ os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug uñwurew now koñmoran, 'Danah nasip marisi qe méré te? Keñdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka miñ,' eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah nañi da gumñe ge kuakwari géñildig, géri da aregnah séñil? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak uñal ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiñew ge, aregnah séwi danahas wiñweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah nañi nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih uñiyeg. Anuqko uñiyen qe koñmoran, 'Na keke gane bulika noh meka danah nañi dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw goñen siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka ofér qere daka siné

50 ih qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow kořmoran, 'Am na ge keke gane noh mérip?' Danah qe kořmak noh meko anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah naři qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Keřdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kamsahlak owari dilag duak qe eřarak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnares, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke naři ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke naři qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu meřenah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuak nir os danah naři ařit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlandelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur méřiwanesi am keke wan ewari ole méřiwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag néré ole qe dueksi Yesursi né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keř kekeri olag naři nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Ro am profet dilag né kusweppege uřiyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppege uřiye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak naři sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa méřigri kug kawa, gam Tiwurdi Ro Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doř dilag kowol qe séřig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doř dilag kowol qe séřig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug féřu bala kena kenanah meré. Nug deř dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kař ihramba ge o duak danah os wénih Lasarus qe néré. Lasarus nug féřu kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe lougwari ke le minak biřa os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi meřweppege daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wařutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmege. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nařinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wařutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham uřwuran, 'Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guř noh lewa meko lémrul oug méřigri mar. Keřdi da kew ewa gurak nařinah wina,' eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, 'Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gamnigwa kuař nařinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matařko duakri olele kawa.' ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. 'Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Keřdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew

da gurak duina awen enewa ag aw ufiweg,' eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, 'Mosesri Ro am profet dilag né yak nie, géri minwe ag qe dues.' ³⁰ Géri nug anan, 'Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.' ³¹ Abraham nug anoran, 'Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,' eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

¹ Yesus bégur anaran, "Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri qe uñilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar nañi eiseksi tourweg iwba nurig olelenah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gaña morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuqka dowe dout katiar. ⁴ Am nug def usihwa nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak uriko 'Kowol qe nouni sém,' elle o buliew pe, hipunin nusig kusuqka dowe dout katiar," eko anaran.

O Meñe Mak

⁵ Aposel^{*} Nafinah anoreg, "Na sewe ig nasip onig meñe mak nañi mar."
⁶ Nug noh meko anaran, "Ag olag meñe mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker nañi giñam eneri anlag, 'Na sirka atka iwba diñin noka be,' éksi anweg nug dimlamurko qere sérig."

Kuak Nirdi Kowol

⁷ "Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uriyew ge, danah nañi nusig 'Na ere daka ke le,' eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, 'Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.' ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah nañi nusig 'Kena sam,' eko ospi anew. ¹⁰ Géri ag ole Tiwur keñ sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, 'Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,' éksi anes," eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

¹¹ Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu uriko patak qe dimlamurko atan. ¹² Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawaf deg. ¹³ Dessi ge, ag urweksi anoreg. "O danah nañi, Yesus! Na isanig ot duar!" ¹⁴ Sén nug piarko ge anaran, "Ag ateksi feñlag pris† ismares." Ag atessi ge, ihwa feñlag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feñlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nañiwa qalko Tiwur binag sumelle buliko uriyen. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole fégwa gatewa yako duk noko "Kenanah sam," eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus koñman, "Danah 10 qere séwi feñlag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi? ¹⁸ Aregru uriyak danah usih ene ih Tiwur binag mérigri buliko uriyé?" ¹⁹ Qere anelle

* **17:5** 17:5 Danah os Yesus nugégé toqarko meñ arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meñ danah. † **17:14** 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdri ofa mak danah

Samariarer qeri anan, "Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur férun sew pasaoré," eko anoran.

Danah Bega Buliko Uřiyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmereg. "Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?" Yesus noh meko anaran, "Tiwurdi Kingdom digumeko bérig ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas 'Enan de,' am 'Unan de,' éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iril uřiyān danahas gamlagwa de," eko anan. ²² Yesus bégur dilag anan, "Sén qe uřirig qewa ag da Danah Bega deř usih os peiřlagri selag, gam ag ospi peiřweg. ²³ Danah anarlag, 'Mesaia[†] nug unan de,' am 'Nug enan de,' éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da uřirildi deřwa saw karan ampiř oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak naři uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sēnwa danahas kowol nou serēw qe sillah Danah Begari uřiyak sēnwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh nařinah qe owa nuan. Sēn qewa gu naři neko le kue naři bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sēnwa ole qere serēw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharessi am lo fuaressi darēw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sēn qewa ge, Tiwur sew kew am qar ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uřirig. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamřelle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uřirig sēn qewa danah ařit os tuřan ařie nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařie ke sagřessa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig." ³⁶ (Danah ařit os ařie dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag kořmoreg. "Nařinah, qe arewanah bérig?" Nug kořmak noh meko anaran. "Awen arewa doř mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uřiwin ag dueppag uřiril," eko anaran.

18

As Qehras Am Né Keprak Danah Ole Dilas Né Tonak

¹ Am Yesus nug Bégur 12 unuqorak pi minweg sansan unuqorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, "Né keprak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fařurdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehras os taun qewa daré. Nug bulibuli né keprak danah qe dowā atko nuqurko andé. 'Kegeř dasil nouni siřan. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepař,' eko anan. ⁴ Sēn welah né keprak danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. 'Da Tiwur pi fařdina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnēwa uřiyew séřiag iwře, gēri né nusig kepařko mangu murdil. Keřdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!'

[†] 17:23 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

eko anan.” ⁶ Am Yesus anan, “Né kepřak danah mangu kawa nug keř eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepřaran qe dilag kug tuřan kėmun ole unuřorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug oferdi mangu morko mardig. Gam sėn Danah Bega da wan ewa buliko uriko ge, o meře mak danah os piardil te?” eko kořmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardėw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ “Danah ařit os unuřorasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawař delle nug unuřoran. ‘Tiwur, da na kena sam eko anirina, keřdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako ařit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,’ elle unuřoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawař asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuřoran, ‘Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuřka miř,’ eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Keřdi oun due nug wėnih ole ge, Tiwur sew nug wėnih kawa darig. Am oun nug due nug wėnih kawa ge, Tiwur sew nug wėnih ole darig,” eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu feřlagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sėn Yesus bėgur ag piareksi ge, gařa mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu urwarew nugrowa doweg ge anan. “Nir nounu pařwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Keřdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da meřenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg,” eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kėhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus kořmoran, “Duak marak danah kena, da aregnah seko foumak sansan diakri uril?” ¹⁹ Yesus kořewa oko anan, “Na keřdi dasil kena eka anam? Ountė kena os kawa. Tiwur nug nugė ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Řo 10 dona: ‘Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna kořlas dimlamur,’ ” eko anoran. ²¹ Anew kuri danah qe anan, “Řo qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi urıyan,” eko anan. ²² Sėn Yesus né qe doko ge anoran, “Na ih usih os tuřren. Na kėhun kunum anwe daren meweg am qarėg oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamıř,” eko anan. ²³ Gam nug danah kėhu naři ole gėri, sėn Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Gėri Yesus danah qe neko qew peko anan, “Danah kėhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Meřenah, doř naři wėnih kamel ge keke titiyakri nil ofewa nurigri ge kug ole, gam danah kėhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe erdak.” ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus kořmoreg, “Am oun ge

foumak sansan diakri urig olele?" ²⁷ Yesus kořmak noh meko anaran, "Keř os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sėrig olele," eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, "Ig na dimlamirniğri keke isangar kunum minaret," eko anan. ²⁹ Anew Yesus anaran, "Da meřenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kangur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sėn wan ewa dewew saw kappari wittak kena kuřum tatam moran qe erđak murdig am keřew ne foumak sansan diakri ole murdig," eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bėgur 12 qe urwarew wanweg agė dessi anaran, "Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari ne profet yeg qe kunum mou bėrig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig. ³³ Gam der kiamba ge nug buliko asdig," eko anan. ³⁴ Nug Bėgur ag ne qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Ne digu lugman, gėri ag nug keř eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gařwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gařu ole ih dougwa ninapiřko delle nuqran. ³⁶ Sėn nug danahas ameg naři duksi erđeksi ateppeg uttulag doko kořman, "Areg se?" ³⁷ Danah os anoreg, "Yesus Nasaretřer qe doko wane," ěksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uruko anan, "Yesus, Dewit fuřuh, na dasil ot dow pe kėhniř!" eko anan. ³⁹ Danah anqeksi waneg qe gařa moreksi, "Na torka da," ěksi anoreg. Gam nug qalko urwan, "Dewit fuřuh, na dasil ot duar!" eko anan. ⁴⁰ Yesus fėg yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kořmoran. ⁴¹ "Na da keř sėrildi ot nie?" eko anan. Anew danah ameg gařu ge anan, "Nařinah, da amindil ol nie," eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, "Na amin. Na ot meře mak qewa Tiwur sew kena mam." ⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sėn danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wėnih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kėhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Keřdi nug danah kutuk am danah kuřum am qataorak. ⁴ Gėri nug anuqko guko atko guřaw ker naři os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko dian. ⁵ Sėn Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, "Sakias, na ofeř ne. Keřdi da gei ole na loutwa daril." ⁶ Gėri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri ne ne marieg, "Nug aregri hipunin danah enenah lougwa řo atė," ěksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Nařinahri anan, "Nařinah, na ne ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarėg kařdin ge wařos patak noh meko murdil," eko anan. ⁹ Yesus anoran, "Gei ole Tiwur na fėnarwa ole dilag hipunin noh kusqė. Am danah ene ole Abraham fuřuh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug

oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhribak éfurdigri uríyan," eko anan.

Kekuaq Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew dueppeq, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² "Danah binlag ole qe fu'uh os atu una oswa atew king darigri wittak morew uririgri atan. ¹³ Géri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina* awen awen qere maran. Marko ge anan, 'Qarég ene uksi kekuak moreppeq da buliko uriril,' eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah nafi qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri me'arweg danah nafi qe atanwa ateksi, 'Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,' ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa uríyan. Ufiko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. 'Ag qarégwa kekuak areg seg?' qe dorigri ko'maran. ¹⁶ Kekuaq nir anuqko duan qe anan. 'Danah nafi, qarég na mi'ren qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qa'ewa ban,' eko anaran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, 'Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.' ¹⁸ Am arit patak qe doko anan, 'King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qa'ewa ban,' eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, 'Na taun tanig ole gumardip.' ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, 'King dasil, qarég gol mina usih nasip na mi'ren qe enan. Da lamén qariwa saputko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagran ole. Ke' os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke mési qe ole na ona. Qeri da na fa'irirko qere sein.' ²² King nusig qe ko'ewa oko anoran, 'Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagfal ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na ke'rdi qarég dasil buliko uríko qa'ewa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?' eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, 'Qarég nusig ka'rdeksi danah qarég gol mina 10 la qa'ewa sew ban ole qe mores.' ²⁵ 'King nafi, nug qarég gol mina 10 ge iril wé,' éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, 'Da anarina, oun os ke' os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os ke' nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe ka'urdil. ²⁷ Gam keger' dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,'" eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw arit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, béku' arit me' atew anqeksa atepes anatan. ³⁰ "A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyan ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uríyes. ³¹ Oun os a ke'rdi donki kusuqsa eko ko'rmew ge anores. 'Nafinah kekuak murdigri kusuqru,' eksa anores," eko anan. ³² Béku' arit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqepes donki memeg ko'rmateg. "A ke'rdi donki kusuqsa?" éksi aneg. ³⁴ A ko'rmak noh meksa anes. "Nafinah kekuak murdigri," eksa anares. ³⁵ Géri donki oksa Yesus

* **19:13** 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

dowa uriyeksa ge, siot asilas qarawari qe ureksa donki qarewa duqessa, Yesus eweg ofawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qarawari ureksi ihwa duqareppege nug qarewa atan. ³⁷ Sen nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug begur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa digumeksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Kerdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ "King Tiwur Nafinah wanihwa uriyeg ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror nirig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig." ³⁹ Am Farisi la os danah ameg nafi qe owa deg qe Yesusri aneg, "Duak marak danah, na begpar gara marwe mines," eksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, "Da anarina. Danah ene torweg ge, qar korlag koptew urwessi binag sumlag," eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sen Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun nafi qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² "Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag garwe dasi. ⁴³ Sen qe uriyew ge, kegef asilag fanlag uriyeksi kaf asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logreksi ag aqeksi keke kunum ole seweg nou merig. Am qar usih os minweg lia qarewa ospi dew. Kerdi ag sen Tiwur agrowa uriyen ge, peksi olag pi mouran," elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kaf owa atko qewa danah keke irardi meksi deppege nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, "Tiwurdi Ne yak ere ane, 'Da loul ge unuqorakri lo.' Gam ag seweg yawsen danah dilag lariak awen sillah beko se," eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kaf owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, kerdi danahas kunum ne nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kormoreg

¹ Der os Yesus Tiwur Lougri kaf owa danahas duak marelle am Ne Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² "Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?" ³ Nug korlagwa oko anan, "Da ole ag korwardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?" ⁵ Ag agége marieksi aneg, "Saw kappari ektu annig ge nug korwardig. 'Ag kerdi nusig kuak qeri olag mefe pi man?' ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri ektu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, kerdi ag olag mefe me ge Yon ge Tiwurdi profet." ⁷ Géri ag Yesusri aneg, "Arewari té ge ig pi dotu." ⁸ Qeri Yesus anan, "Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg," eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Ne Tonak

⁹ Am Yesus ne tonak ene danahas amlagwa anan. "Sen danah os wain dar nafi kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine

marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mouřweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mouřweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mouřweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. 'Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,' elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. 'Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,' éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi berweksi dar dimdim ateksi qeweg mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug ufiko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig," eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, "Qere aw bew." ¹⁷ Yesus kittarko delle kořman, "Qere ge Né yak ene digu areg? 'Lo fuak danah wandor mineksi gerdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.' ¹⁸ Danah wandor qe qafewa tolalag ole ge, kunum ole kaduřlag. Am wandor qe oun os qafewa tolarig ge, maduřew nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimiřdig ge nug paral mérig," eko anan. ¹⁹ Mosesri Řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe uřameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi ořalagri seg, gam ag danahas dilag fareg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri Řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kařeordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawssen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug keř os nouni anew qewa ořweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawssen amnak danah qe Yesus kořmoreg. "Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né meře Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis touřnig kena te, kawa te?" ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ "Qarég silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?" eko kořmaran. ²⁵ Ag kořewa uksi aneg. "Sisa dorogrog am wénih ole." Nug anaran, "Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores," eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Kořmak

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uřiyeksi Yesus kořmoreg. ²⁸ "Duak marak danah, Moses Řo isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah

* **20:27** 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meře me.

kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?" éksi kořmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, "Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, keřdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os ařakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Nařinah Tiwurdi ere anan, 'Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,' eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Keřdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Keřdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi," eko anan. ³⁹ Mosesri Ro duak danah os Yesusri aneg, "Duak marak danah, na né noh mangu anam." ⁴⁰ Qeri ounté kořmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fuřuhri Kořman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe kořmaran, "Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit fuřuh? ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, 'Nařinah Tiwur, Nařinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da keger nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,' eko ane. ⁴⁴ Dewit nug 'Nařinah,' eko anore, gam areg nug Dewit fuřuh darig?" eko kořmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum duepppeg Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ "Ag Mosesri Ro duak danah dilag dahmes. Ag feřlag bala welah kena méksi maket awenwa weyeppeg danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qeřras dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig," eko anan.

21

As Qeřras Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah keřlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég mepppeg piaran. ² Am nug as qeřras os o duak ole qarég 10 toia ařit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. "Da meřenah anarina. As qeřras uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum eřarak naři mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag naři dewew am qarég siřin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lellori sillah ge qarég qe kunum ole mé," eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. "Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg," éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ "Sén os uřiyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kadduřdig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg," eko anan.

† 20:41 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

Yesus Kug Uñirig Qeri Anan

⁷ Ag kořmored, “Duak marak danah, na anam keke qe ganehnah bérig? Ig keřnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?” ⁸ Yesus anan, “Geisah ag darnarwegra, dahméksi koutores. Geisah danah kuřum da wénilwa béksi ‘Da Kristus,’ am ‘Geiri kuagrak sén uriko malwé,’ éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw farweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofer ospi bew.” ¹⁰ Yesus buliko anaran, “Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naři atu kuřumba nérig am atu kuřum laké naři niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan fařakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamiřlag qeri orwareksi beřwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag meře me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag olag meře mak gagrag diar. Ag keř éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag kegeř asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag kegeř asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kotarweg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlamiřlag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole kegeř marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlamiřlag, qeri danahas kuřum asilag olag nou mew kegeř marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag urug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw farweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag foumak sansan diakri olag.”

Yerusalem Taun Logarđig

²⁰ “Sén ag fan danah uñiyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logarlag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. ²² Keřdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. ²³ Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug narinah pelag, keřdi ag kum atakri olele kawa. Keřdi kug narinah atu qewa bérig am Tiwurdi uhřibak danahas qewari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kotřarlag. Am os ge orwareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig,” eko anan.

Danah Bega Buliko Uñirig

²⁵ Yesus buliko anaran. “Sén qewa kowol os kemba kalamba am sořwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw kořkoř naři qelle urwag nérig qe dueksi olag fařew am dahmak karwarew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas kuřum wan ewa keř bérig qe peksi olag fařew amlag tařirig. Keřdi saw karan keke gagragsak naři ole qe kunum sahařlag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak naři ole am kamsahlak naři gun olewa uñiyepi kunum peřlag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, keřdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig,” eko anan.

Guřaw Kerdi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. “Guřaw ker am ker la ole piales.
³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig malwe. ³¹ Qe
sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurdi
Kingdom bérig*.” ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak deppeg
keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qeróřdig, gam né dasil ge
nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Uřirigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag
wan ewa kena diakri naři aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge,
da agrowa pi dueppeg uriril. Keřdi dasil uriyak deř qe pelem sillah darig.
³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi
koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug
belag qe erđessi deppeg Danah Bega da urıwi nolwa sirlag,” eko anaran.
³⁷ Yesus kemunwa deř dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge
nug atko Oliw qoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa
Yesus duak mardigri qaguldéw.

22

Yudas Yesus Kegeř Ewlagwa Mérigri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanřurak Deř* qe unaka
duan. ² Am pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole ag
danahas fařareksi lareksi Yesus orweksi qeweg mousdigri ih marieg.
³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Bégur 12 qe olagwa usih os wénih
Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak
danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg
ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa
daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew digumeko ih are
os peko, danahas pi dueppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuř Nanřurak Deřdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deř qewa ge Yuda
danahas Nanřurak Deřdi sipsip yu aqeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus
Pita Yon ole meřatko anatan. “A ateksa Nanřurak Deřdi ke lakri isanig
bawres,” eko anan. ⁹ Gam a kořmores, “Nařinah, i ke arewa bawarnit?”
¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko
wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén
a lo qewa noksa ge, lo memeg ere kořmores. ‘Duak marak danah nasip
ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanřurak Deřdi ke lenig?’ eksi
anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen naři os tewol ole keke kunum bawrak
ismattig. Qewa ge, ig Nanřurak Deřdi ke lenigri bawres,” eko anatan. ¹³ A
ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanřurak Deřdi
ke qewa bawres.

Nařinahri E

* **21:31** 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig. * **22:1** 22:1 Nanřurak Deř ge
Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe
dahmorakri sén.

14 Sén Nanfúruk Deřdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqireksi deg. 15 Dessi ge, nug anan. “Da ol naři nie ge ag ole Nanfúruk Deřdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. 16 Da anarina. Da Nanfúruk Deřdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. 17 Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko Bégur dilag anan. “Ene uksi arié les. 18 Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén uřiyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko anan. 19 Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko temew nounu new marko anan. “Ene ge da féřul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires,” eko anan. 20 Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anan. “Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag séřig. Da karal qe asilag seko gogořdig. 21 Gam ag peksi! Danah da keger ewlagwa meirřdig ole qe da ole tewol usihwa arié ke leřu. 22 Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug keger ewlagwa méřig ole qe ge nug kug os perig,” eko anan. 23 Sén Bégur ag né qe dueksi ge, ag agégé ounnah qere séřig essi kořmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Naři Darig

24 Yesus Bégur ag agégé oun asilag naři qeri néwa ih kareg. 25 Karweg ge, Yesus anaran. “King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnařak danah éksi anarlagri feřlag mési. 26 Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag naři de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. 27 Qeri da kořmarina. Oun ge danah naři? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah naři. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. 28 Ag da ole kug dasil kunumba datu. 29 Géři Mem da king delle danahas gumardilři kekuakři gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakři gagragsak marina. 30 Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingři sia awen awenwa dessi Israel atef 12 qe gumarlag,” eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurřdig Qeri Anan

31 Yesus Saimonři anan. “Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogrepeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meře mak asilag qeperigři kořman. 32 Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewři unuqurin. Géři sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor,” eko anan. 33 Anew, Pita anoran. “Nařinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnitři ole bawřem deina.” 34 Yesus kořewa oko anan, “Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip,” eko anoran.

Yesus Bégur Gagrag Dalag Anan

35 Qe dimba Yesus Bégur dilag anan. “Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakři sogot, baram, am féřlag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?” “Kawa,” éksi aneg. 36 Yesus anaran, “Gam

† 22:14 22:14 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusři meř danah.

gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qaréwari qe qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas nug fó tapewnak danah sillah peg.' Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigrig qe unaka do," eko anan. ³⁸ Anew nug Bégur aneg, "Nafinah, fan barin arit enan," éksi anweg am Yesus anan. "Malwew, qe olele," eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Bégur ole dimlamurweg arié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Bégur anaran. "Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuqores," eko anan. ⁴¹ Nug Bégur minarko nagur lawar qar tourweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, "Mem, na ot niew pe, na kug nafinah wirdig ene moutina miř. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur," eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nafinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge séri qeko karag sillah katré katré wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Bégur agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usnieppag piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, "Ag keřdi usnisi? Aseksi qepiak uřiyew tolawegra unuqores," eko anan.

Yesus Orweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg nafi teg. Yesus Bégur qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, "Yudas, na Danah Bega da keger ewlagwa méirdipri te kiss miřdip sena?" ⁴⁹ Sén Yesus Bégur ag kug bérigrig sew peksi ge, kořmoreg. "Nafinah, ig fan barinwa fan sénig te?" ⁵⁰ Bégur qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyan. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, "Aw! Malwam genan," elle doug oko meko lamsiew buliko duřduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug ořalagri uřiyeg qe dilag anan. "Ag tapewnak danah te ořalagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uřiyew?" ⁵³ Da ag ole deř dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi uřwileg. Am gei ge asilag sén gatturi gagragsak ag gumare," eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus ořweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Ateppag ge, Pita nug dimqeko nagur lawar qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kar owa lo ihřamba kew yaleksi uřgessi deppeg, Pita ole wanew qere kew o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew uřgelle dewew peko kitturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Meřenah! Danah ene Galilirer, qeri nug Yesus ole weiréw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kiteri té marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Nafinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nafinah ere anoran qe dahmoran. "Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak na

da pi duiRNA eka andip,” eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug diguméksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa ameg qageksi koreksi am kořmored. “Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?” ⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmored

⁶⁶ Kuagrëw ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Ŕo duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus kořmored. “Na anwe duet. Na Kristus[†] qenan te?” éksi aneg. Yesus kořlagwa oko anan, “Da anwi ge, ag dasil olag mefe ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag kořmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwana daril,” eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi kořmored. “Qenan géri na Tiwur Bega te?” éksi anweg, nug anan. “Ag anéw ge da qenan.” ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, “Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igégé nou nusig qe nug kořewa duam qe olele,” éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot* dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoř moreksi aneg. “Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi touřwegri doulagwa nolle am ole nug ane, ‘Da Kristus am da king,’ eko anew ofwektu uktu uřiyam,” éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus kořmoran, “Meře te na Yuda danah dilag king?” Yesus né noh meko anan, “Na anam qenan.” ⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg naři ole dilag anan. “Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san.” ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. “Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uřiyam se,” éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug kořmaran. “Danah ene Galilirer te?” ⁷ Ag kořewa uksi aneg, “Yo, nug Galilirer.” Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Keřdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag naři asan. Keřdi nug Yesus neihwah mařiweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré. ⁹ Qeri Herod Yesus kořkoř moran, gam Yesus kořewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anqak danah am Mosesri Ŕo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yagoř moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkolessi kingri bala kena uřwurweg now uksi Pailot dowa bulieksi ateg. ¹² Tatam

[†] 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. ^{*} 23:1 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam deŕ qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, “Ag danah ene uksi dagnéwa uŕiyeksi anéw, ‘Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,’ éksi anéw. Gam da ag nolagwa koŕmorko piém ge, ag yagoŕ moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa uŕiyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwirwa qisleksi am paŕoweg attig.” ¹⁷ (Pailot qere anan, keŕdi sansan Nanŕurak Deŕwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe paŕoweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum uŕweksi aneg. “Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!” ¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naŕi seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas koŕmaran. ²¹ Gam danahas bulibuli uŕweksi aneg, “Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!” ²² Pailot kiam patak danahas anaran, “Kitéri? Nug keŕ kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig? Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am paŕoweg attig,” eko anan. ²³ Gam gagragnah uŕweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naŕi seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe uŕiko taun owa nurig sewew oŕweg. Oŕweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg naŕi Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus piarko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes. ²⁹ Keŕdi geisah sén os uŕiyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’ ³⁰ Sén qewa danahas gouku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, ‘Ag néksi tonigweg mouset,’ éksi anlag. ³¹ Keŕdi ag da kité nouni ospi séwi am qere sŕlag ge, ag ge nouninah sarlag,” eko anan. ³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah aŕit os Yesus ole aŕié ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah aŕit qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuqorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuq. Keŕdi danah ene duessi pi sési,” eko unuqoran. Danah ameg naŕi amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagoŕweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meŕenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak

urig," éksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere séssi aneg, "Na Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o," éksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. "Ene Yuda Dilag King." ³⁹ Danah nou os arié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. "Na Kristus meře Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak of." ⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gařa morko anoran, "Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te fařurna?" ⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekřu mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san," eko anan. ⁴² Anko ge Yesusri anan, "Yesus na king beka ge, da dahmir." ⁴³ Yesus kořewa oko anan, "Da meřenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit," eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. ⁴⁵ Kem ameg orřew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamen naři eisak nian ge gamagwa karilko neko ařit patan. ⁴⁶ Géři Yesus gagrag uruko anan, "O Mem, da koullil na ewenwa meina," elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag meko anan, "Meřenah, danah ene mangunah," eko anan. ⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri urıyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. ⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi urıyeg qe ole lawař asessi dessi keř keř beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug kepařdé. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. ⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian. ⁵² Nug Pailot dow atko Yesus gařa oko suhumdigri kořmorew, Pailot mundew wan. ⁵³ Géři nug Yesus gařa ker mawanakwari oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar ofe kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah gařa la ospi mak ole. ⁵⁴ Deř qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. ⁵⁵ As Yesus dimlamurweg Galiliri urıyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gařa areg matmatwa meg qe pelagri ateg. ⁵⁶ Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, gořen muřdig kena ole qe Yesus gařa wařwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géři Mosesri Řo dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

¹ Kuhawa furwanah as os gořen muřdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. ² Ateksi qewa ge, matmat koře megleg qar naři qe bitlew dougwa wanak dewew peg. ³ Peksi ole ag owa nog, gam Nařinah Yesus gařa qewa ospi peg. ⁴ Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenanah. O meře mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

arít bala ampir sonré sillah mak ole qerlagwa aseksa des. ⁵ As qe fareksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah arít qe anes. “Ag danah gei fou de ge kefdi mousak danah dilag awenwa marisi? ⁶ Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi kef eko anaran qe dahmores. ⁷ Nug anan, ‘Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam deí kiamba buliko asdig,’ eko anan.” ⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmored. ⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole arié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Béгур 11 qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum kef kef ban qe anweg dueg. ¹¹ Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag mefe ospi man. ¹² Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat ofe owa now ge, lamén sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, kef kef ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Arít Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

¹³ Deí qewa ih Yesus dimlamdak danah arít os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita sillah. ¹⁴ A até até kef kef Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. ¹⁵ A qeri mariessa suíessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole arié ateg. ¹⁶ A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. ¹⁷ Nug kořmatan, “A kitérinah né mariessa atsa?” A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. ¹⁸ Danah os ge wénih Kliopas qe asko kořmoran. “Na Yerusalemri urina, gam na nagé té deí gane atan qewa kef kef ban qe ospi duen?” eko anan. ¹⁹ Anew ge, nug kořmatan. “Keřnah ban?” eko anew, a kořewa oksa anes. “Nasaretrer Yesusri né mariú. Nug gagragsak nafi ole né marian am kef kef san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. ²⁰ Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole orweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole deí kiam ate, gam kite ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi ufiyeksi seweg durnig new katat iqé. ²³ Ag Yesus gařa qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus gařa qewa ospi piap,” eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, “A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag mefe ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug nafi ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?” eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éřurko attigri san. ²⁹ Gam danah arít qe gagraq meksa anes, “Na i ole ninig, kefdi ene gattu mane am kem noko malwé,” eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg. ³⁰ Ag ke lelagri arié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan. ³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qerořan. ³² A atéé né marieksa anes. “Ig ihwa ufiyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuřunit koré,” eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Atekxa qewa ge Yesus Béгур 11 qe am leilgar la ole qagulweg piales. ³⁴ Qewa ge aneg, “Meře! Nafinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew

nug pian,” éksi aneg. ³⁵ Am danah ańit Emeusri qe a attowa keń keń ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppeg, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. “Tiwur o maror ag ole dalag.” ³⁷ Ag peksi ole dore pian essi olag fańko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, “Ag keńdi fańessi am olag ańit ole de? ³⁹ Da ewel fél ole duńfal ene pes. Da enan! Úrwileksi pes, da dore os kawa. Keńdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa.” ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am fég ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak kuńum og, qewa ag olag meńe ospi man. Qeri Yesus końmaran, “Ag kité lakri ewa os de te?” eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké ańak os uksi moreg. ⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, “Da ag ole dettu anarin. Mosesri Řo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meńenah mou bérig,” eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Kristus qe nug kug nańi oko mousko am deń kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowe doweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wéńihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,’ eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih keń keń ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né faqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi úńirig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig,” eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus bégur omlarew taun pańweksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak nańiwa bulieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdéw.